

**ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2026. május 6.**

# **TÖRTÉNELEM**

## **KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

### **JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI HIVATAL**

## Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

- |  |       |
|--|-------|
| 1. Jó válasz   | ✓     |
| 2. Hiány(osság)  | √     |
| 3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet                                     | [ ]   |
| 4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)  | _____ |
| 5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma<br>(aláhúzás hullámos vonallal) | ~~~~~ |
| 6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)                                       | ===== |

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

### I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

Amennyiben a személyek, topográfiai adatok és fogalmak neveinek esetében egyértelmű, hogy a pontatlan írás helyesírási és nem szakmai hibának tekinthető, helyes válaszként kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

### Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	<b>0,5 vagy 1 pont</b> (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	<b>0 pont</b>
Hiányzó válasz:	<b>0 pont</b>

---

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

**Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.**

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

## II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

### 1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

### 2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely közép szinten azonos az összpontszámmal).

**a) Feladatmegértés**

<b>2 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.
--

<b>1 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.
--

<b>0 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra nem szerzett pontot.
---

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

**b) Tájékozódás térben és időben**

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozhoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot. A korszakokat határoló – **kötőjellel összekapcsolt** – évszámok egy időbeli elemnek számítanak.

<b>2 pont</b> akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.
---

<b>1 pont</b> akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.
---

<b>0 pont</b> akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.
---

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

**c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása**

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozhoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A **rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1)** 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

<b>2 pont</b> akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.
---

<b>1 pont</b> akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.
---

<b>0 pont</b> akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A **hosszú esszénél külön kell pontozni** az ún. **általános (K1)** és a **konkrét (K2) történelmi fogalmakat**. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

<b>2 pont</b> akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
<b>1 pont</b> akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
<b>0 pont</b> akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

#### d) Ismeretszerzés, források használata, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek

Az *Ismeretszerzés, források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

<b>3 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
<b>2 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
<b>1 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
<b>0 pont</b> akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretekre* adott részpontokat (pl. ✓E1).

### 3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. **Abban az esetben**, ha a vizsgázó megoldása meghaladja a kipontozott sorok által kijelölt terjedelmet, az azon túli megoldás

- rövid feladat esetében (a megoldás összterjedelmét tekintve) legfeljebb 130 szóig;
- hosszú feladat esetében (a megoldás összterjedelmét tekintve) legfeljebb 260 szóig értékelhető.

#### **4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése**

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

#### **III. A feladatlap összpontszámának megállapítása**

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

## I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. **Zsidó vallás** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Mózes
- b) 1., 4.
- c) szombat

2. **Középkori uradalom** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) tized / dézsma
- b) Ő volt a földesúr / földbirtokos. / Földet / megélhetést adott a parasztnak. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható)*
- c) Pénzben (és nemcsak terményben) teljesítik azokat. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható)*
- d) (saját) bíraskodás *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható)*

3. **Hunyadiak kora** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Helyszín sorszáma a térképen	Forrásrészlet betűjele
1.	A
2.	D
3.	E
4.	B

4. **Amerikai Egyesült Államok** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
- b) 2.
- c) 3.
- d) Washington

5. **Rákóczi-szabadságharc** (komplex tesztfeladat) (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

Állítás	A)	B)	Mindkettő	Egyik sem
a) A szöveg utal az Aranybullára.	X			
b) A szöveg utal arra, hogy a mozgalom résztvevőinek amnesztiát adtak.		X		
c) A szöveg utal a Habsburg-kormányzat központosító törekvéseire.	X			
d) A szöveg kimondja a szabad királyválasztás jogának visszaállítását.				X

- e) (római) katolikus
- f) 3.

6. **Szocializmus** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) köztulajdon / közös tulajdon / állami tulajdon / kollektív tulajdon *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- b) osztály *(Elfogadható még: munkások / proletárok/ parasztnak.) (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható)*
- c) (proletár)forradalom
- d) Marx *(Elfogadható még: Engels.)*

**7. Gazdasági kiegyezés (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

Állítás	A)	B)	C)	Mindhárom	Egyik sem
a) Utal arra, hogy a múltban a magyar ipar az osztrák érdekek miatt nem tudott fejlődni.		X			
b) Történelmi érvekre alapozza álláspontját.	X				
c) Céloz arra, hogy Magyarországnak komoly anyagi terhet kellene vállalnia a kiegyezés megkötésekor.			X		
d) Kormánypárti véleményt fogalmaz meg a gazdasági kiegyezésről.					X

**8. A két világháború közötti Szovjetunió (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

- a) 3.  
b) 1.  
c) Azért, mert ragaszkodtak a magántulajdonukhoz / nem akartak belépni a szövetkezetekbe. / Nagyobb földbirtokkal rendelkeztek. / A hatalomnak bűnbakokra volt szüksége (a termelés visszaesése miatt). *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*  
d) Sztálin

**9. Két világháború közötti kultúrpolitika (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

- a) népiskola  
b) középiskola  
c) Magyar Tudományos Akadémia  
d) Klebelsberg Kunó

**10. Németország a második világháború után (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

- a) 1., 4.  
b) Mert keleten területeket veszített. / Mert a győztesek nem akarták, hogy Lengyelország területe jelentősen csökkenjen. / Lengyelország keleti területi veszteségeit német területekkel kompenzálták. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*  
c) Német Demokratikus Köztársaság / NDK

**11. Rendszerváltoztatás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

- a) privatizáció  
b) infláció  
c) szabad verseny  
d) államadósság

**12. A határon túli magyarság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

- a) Felvidék  
b) Erdély  
c) asszimiláció; elvándorlás / kivándorlás / migráció; természetes fogyás *(A pontosvesszővel elválasztott válaszok közül bármelyik kettő, bármilyen sorrendben elfogadható. A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók.)*

**II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK****13. Athéni demokrácia**

(rövid)

<b>Szemponatok</b>	<b>Műveletek, tartalmak</b>	<b>Pont</b>
<b>Feladatmegértés</b>	A vizsgázó alapvetően a népgyűlés szerepét és működését mutatja be az ókori athéni demokráciában. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	<b>0–2</b>
<b>Tájékozódás térben és időben</b>	<b>T</b> Rögzíti, hogy az athéni demokrácia a Kr. e. 5. században élte virágkorát, és megállapításai Athénra mint jelentős városállamra vonatkoznak.	<b>0–2</b>
<b>Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása</b>	<b>K1</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás.	<b>0–2</b>
	<b>K2</b> A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	<b>0–2</b>
<b>Ismeretszerzés, források használata</b>	<b>F</b> Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. cserépszavazással száműzték Kimónt; Kimónt érdemei ellenére száműzték), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a népgyűlés tagjai vettek részt a cserépszavazáson; eredetileg a zsarnokság elkerülése volt a célja; a politikai ellenfelek eltávolításának lett az eszköze; a népet pénzzel / ígéretekkel nyerték meg a népvezérek; a cserépszavazás legalább 6000 szavazat esetén volt érvényes; a száműzött a vagyonát megtarthatta).	<b>0–3</b>
<b>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</b>	<b>E1</b> Rögzíti, hogy a népgyűléseken minden athéni polgár részt vehetett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felnőtt, szabad férfiak lehettek polgárok; itt választották / sorsolták a tisztségviselőket; a politikai jogok gyakorlása területi alapú beosztás szerint történt; innen kerültek ki az esküdtek a bírósági tárgyalásokhoz; mindenkinek lehetősége nyílt beleszólni a közügyekbe; megvetették a közügyek iránt közömbös embereket).	<b>0–3</b>
	<b>E2</b> Rögzíti, hogy a népgyűlés fő feladata a törvényhozás volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a törvények megalkotásában minden polgár részt vehetett; ellenőrizte a tisztviselőket; közvetlen demokrácia működött; az ötszázak tanácsa készítette elő a népgyűléseket).	<b>0–3</b>
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
<b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT</b>		<b>17</b>

**14. Második ipari forradalom**

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
<b>Feladatmegértés</b>	A vizsgázó alapvetően az elektromos áram ipari felhasználását mutatja be a második ipari forradalom korában. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	<b>0–2</b>
<b>Tájékozódás térben és időben</b>	T Rögzíti, hogy a második ipari forradalom a 19. század második felében zajlott; utal a téma egy térbeli elemére (pl. Németország / Egyesült Államok töltött be vezető szerepet a második ipari forradalomban; jelentős találmányok születtek Magyarországon).	<b>0–2</b>
<b>Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása</b>	<b>K1</b> Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipar, találmány, elektromosság, közlekedés/világítás.	<b>0–2</b>
	<b>K2</b> A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi hibát.	<b>0–2</b>
<b>Ismeretszerzés, források használata</b>	F Rögzíti, hogy megjelent a villamos, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. villanymotor hajtotta; a városi tömegközlekedést tette lehetővé; könnyebbé tette a mindennapi életet; alsó vezetékes megoldással építették; elősegítette a nagyvárosok fejlődését; villanytelepek jöttek létre; a transzformátor lehetővé tette az áram szállítását).	<b>0–3</b>
<b>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</b>	<b>E1</b> Rögzíti, hogy megjelent/elterjedt az elektromos világítás, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Edison találta fel a izzólámpát; bevezették a három műszakot; megváltozott az emberek életritmusa; villanytelepek jöttek létre; a városokban terjedt el először).	<b>0–3</b>
	<b>E2</b> Rögzít egy elektromossághoz kapcsolódó találmányt (pl. dinamó, transzformátor, izzólámpa, fonográf, telefon, mikrofon, rádió, lift, futószalag, mozgólépcső), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Edison volt a kor egyik legnagyobb feltalálója; a transzformátor lehetővé tette az áram szállítását / ipari felhasználását; a távközlés/kommunikáció gyors fejlődését eredményezték a találmányok; átalakult a mindennapi élet ritmusa; megjelent a három műszakos munkaszervezés).	<b>0–3</b>
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
<b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT</b>		<b>17</b>

**15. Mária Terézia reformjai**

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
<b>Feladatmegértés</b>	A vizsgázó alapvetően Mária Terézia reformjait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	<b>0–2</b>
<b>Tájékozódás térben és időben</b>	<b>T1</b> Rögzíti Mária Terézia uralkodásának kezdetét: 1740, és rögzíti Mária Terézia uralkodásának végét: 1780.	<b>0–2</b>
	<b>T2</b> Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt, az országgyűlés Pozsonyban ülésezett, a legfontosabb kereskedelmi partnerek az örökös tartományok voltak).	<b>0–2</b>
<b>Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása</b>	<b>K1</b> Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király / királynő, rendek / nemesség, országgyűlés, törvény / rendelet.	<b>0–2</b>
	<b>K2</b> Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis.	<b>0–2</b>
	<b>K3</b> A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	<b>0–2</b>
<b>Ismeretszerzés, források használata</b>	<b>F1</b> Rögzíti az ábra egy lényegi elemét (pl. az iparcikkek importjára / nyersanyagok exportjára magas vámot vetettek ki; az iparcikkek exportjára / nyersanyagok importjára alacsony vámot vetettek ki, kettős vámhatárt vezettek be), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a külső vámhatár merkantilista jellegű volt; a belső vámhatár a nemesség jövedelmét csapolta meg; megerősítette a birodalmi munkamegosztást; a magyar nemesek adómentessége miatt tartotta fent a belső vámhatárt).	<b>0–3</b>
	<b>F2</b> Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (a jobbágytelkek határait / a jobbágyi szolgáltatásokat rögzíteni kellett; a szolgáltatások a korábban megszokottakhoz igazodtak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel az uralkodó el akarta kerülni a majorság / a jobbágyi szolgáltatások bővítését; ezzel akarta biztosítani az állami adóalapot; ezzel egységesítette a jobbágyterheket; ez kiváltotta a nemesség tiltakozását).	<b>0–3</b>
	<b>F3</b> Rögzíti az ábra egy lényegi elemét (pl. háromfokozatú iskolarendszer működött; megszabta az egyes iskolatípusokban eltöltendő idő hosszát; az alsófokú iskolák anyanyelven oktattak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Ratio Educationis / Mária Terézia szabályozta a magyar oktatást; ez volt az első állami oktatási szabályozás; a reformok a felvilágosodás szellemében születtek).	<b>0–3</b>
	<b>E1</b> Rögzíti Mária Terézia reformjainak általános célját (pl. a királyi jövedelmek / a katonai erő / az uralkodói hatalom növelése; a közzjő / különösen a nem kiváltságos rétegek / a jobbágyok helyzetének javítása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a reformok a birodalom – gazdasági –	<b>0–3</b>

<b>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</b>	felzárkózását is szolgálták; a reformok a felvilágosodás szellemében születtek).	
	<b>E2</b> Rögzíti, hogy Mária Terézia egy idő után rendeletekkel kormányzott, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. kezdetben rászorult a rendek támogatására; az országgyűlésen nem sikerült megszavaztatnia reformjait; uralkodását felvilágosult abszolutizmusnak is szokás nevezni).	<b>0–3</b>
	<b>E3</b> Rögzíti valamelyik reform egy további lényegi elemét (pl. maximálta a jobbágyi szolgáltatásokat; az oktatási reform célja a valláserkölcsi nevelés / az uralkodóhoz való hűség erősítése is volt; szorgalmazta a jobbágyok iskolába járását; gesztusokat tett a magyar nemességnek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek oka a korábbi jobbágymozgalmak voltak; ezáltal is védelmébe vette az állami adóalapot; ezzel is erősíteni akarta a katolikus egyház befolyását; kellő számú iskola híján nem valósult meg a tankötelezettség; megalapította a magyar nemesi testőrséget / a Szent István-rendet).	<b>0–3</b>
	<b>E4</b> Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	<b>0–3</b>
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
<b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT</b>		<b>33</b>

**16. Kádári diktatúra**

(hosszú)

<b>Szemponatok</b>	<b>Műveletek, tartalmak</b>	<b>Pont</b>
<b>Feladatmegértés</b>	A vizsgázó alapvetően az életkörülményeknek és az elnyomás formáinak változását mutatja be Magyarországon az 1960-as évektől. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	<b>0–2</b>
<b>Tájékozódás térben és időben</b>	<b>T1</b> Rögzíti a Kádár-korszak kezdetét: 1956 és a végét: 1988 / 1989, vagy rögzíti, hogy az 1960-as évektől / 1963-tól enyhült az elnyomás.	<b>0–2</b>
	<b>T2</b> Rögzíti, hogy Magyarország a szovjet tömb része volt / szovjet megszállás alatt állt.	<b>0–2</b>
<b>Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása</b>	<b>K1</b> Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. diktatúra / egypártrendszer, elnyomás / megfélemlítés, kultúrpolitika / szociális juttatások, életkörülmények.	<b>0–2</b>
	<b>K2</b> Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. háztáji, III/III. ügyosztály / Munkásőrség / munkásőrség, gulyáskommunizmus, „három T”.	<b>0–2</b>
	<b>K3</b> A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	<b>0–2</b>
	<b>F1</b> Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. lehetővé tették a háztáji gazdálkodást; a háztájiban hatékonyabb termelésre törekedtek; a karikatúra a kollektív gazdálkodás / téeszek alacsony hatékonyságát gúnyolja), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a háztáji a téeszésítés során	<b>0–3</b>

<b>Ismeretszerzés, források használata</b>	tett engedmény volt; a háztáji gazdálkodás hozzájárult az élelmezés / a parasztság életkörülményeinek javulásához; a háztájiban zajló hatékonyabb termelés a szocialista ideológia megvalósításával kapcsolatos problémákra mutatott rá).	
	<b>F2</b> Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. Magyarországon is elterjedt a beatzene / a nyugati divat; a KISZ aggodalmát fejezte ki a modern zenei irányzatok terjedése miatt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a hatalom nem tudta / nem akarta teljesen elzárni az országot a nyugati hatásoktól; a nyugati életforma más jelenségei is elterjedtek; a nyugati minták követése a kommunista propagandát gyengítette).	<b>0–3</b>
	<b>F3</b> Rögzíti a forrás lényegét (pl. Kádár az ellenzéki személyekkel szembeni fellépést sürgetett / az ellenzékiek zaklatását várta a hatóságoktól), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az elnyomás módszerei enyhültek / puha diktatúra volt; általában kerülték a nyílt / nyilvános konfrontációt a rendszert ellenzőkkel; büntetőeljárás / koncepciók per helyett megnehezítették a rendszert ellenzők mindennapjait).	<b>0–3</b>
<b>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</b>	<b>E1</b> Rögzít két tény az életkörülmények javulására vonatkozóan (pl. javult az élelmeszer-ellátás; lakótelepeket építettek / támogatták a házépítést; elterjedtek a háztartásokban modern elektromos eszközök; egyre több családnak volt autója; kedvezményes üdülési lehetőséget biztosítottak a dolgozóknak; családtámogatási intézkedésekkel ösztönözték a gyermekvállalást; teljes körűvé vált a társadalombiztosítás), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezért nevezik a rendszert gulyáskommunizmusnak; ez növelte a rendszer elfogadottságát; a tervgazdálkodás rugalmatlansága miatt sokszor nehézkes volt az áruhoz való hozzájutás; ez hozzájárult az államadósság növekedéséhez; a korszak utolsó évtizedében már romlottak az életkörülmények).	<b>0–3</b>
	<b>E2</b> Rögzít egy tény az elnyomás valamely, kifejezetten a Kádár-korszakra jellemző eszközére vonatkozóan (pl. a Belügyminisztérium III/III-as ügyosztályának a feladata volt a belső elhárítás; a Munkásőrség a párt fegyveres szervezete volt; a kultúrpolitikában a „három T” módszerét alkalmazták), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. besúgóhálózatot működtettek; az ÁVH-t nem állították vissza; a Munkásőrség biztosította a tömegrendezvényeket / az elrettentést szolgálta; a viszonylag tág volt a megtűrt alkotások kategóriája; a forradalmat követő megtorlások lezárulta után nem volt jellemző a terror; az 1956-os elítéltek egy része amnesztiát kapott; továbbra is diktatúra volt / alapvető jogokat korlátoztak).	<b>0–3</b>
	<b>E3</b> Megmagyarázza a kádári alku fogalmát (a hatalom viszonylag jobb életkörülményeket biztosított, de nem tűrte a rendszerellenes megnyilvánulásokat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. így akarták elkerülni az újabb forradalmat; ez sokakat a közügyektől való elfordulásra / a magánéletbe való visszavonulásra ösztönzött; Magyarországot a	<b>0–3</b>

	„legvidámabb barakknak” nevezték a szocialista táboron belül; a rendszer jelszava az „Aki nincs ellenünk, az velünk van!” volt).	
	<b>E4</b> Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	<b>0–3</b>
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
<b>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT</b>		<b>33</b>

**A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:**

- <https://zsidoc.com/fejezetek/jitro-2moszes-181-2023/>
- Európa és a Közel-Kelet. Sz. Jónás Ilona szerk. Budapest, 1981.
- Thuróczi János: Magyar krónika <https://mek.oszk.hu/10600/10633/10633.htm>
- Kapitánffy István: Propugnaculum Christianitatis. Magyar–bizánci kapcsolatok a birodalom bukásának idején. (Typotex, 2003) <https://www.typotex.hu/download/hungarobyzantina.pdf>  
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Hodoltság-a-hodoltság-kora-magyarország-torokkori-tortenete-1/a-kenyermezei-csata-2669/fuggelek-26B5/ii-egy-szasz-resztvevo-beszamoloja-a-kenyermezei-utkozetrol-26D9/>
- [https://web.archive.org/web/20160618122348/http://hungarian.hungary.usembassy.gov/constitution\\_in\\_hungarian.html](https://web.archive.org/web/20160618122348/http://hungarian.hungary.usembassy.gov/constitution_in_hungarian.html)
- [https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem\\_10/lecke\\_02\\_020](https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10/lecke_02_020)
- Képviselőházi napló, 1865. III–IV. kötet.  
[https://library.hungaricana.hu/hu/collection/ogykdok\\_1865\\_1868/8](https://library.hungaricana.hu/hu/collection/ogykdok_1865_1868/8).
- Plakát: <https://cassandralegacy.blogspot.com/2021/01/the-great-reset-western-path-to.html>  
Kateryna Buriak visszaemlékezése, 2008  
<https://www.augb.co.uk/holodomor/holodomor-survivor-testomonies>  
Viktor Nyikolájevics Zemszkov tanulmánya, 1992. Idézi: Hosszú Gyula: A század fele (1914–1945). AKG Kiadó, Budapest, 1996. Alexandr Szolzsenyicin: A Gulag-szigetvilág, Helikon Kiadó, Budapest, 2018.  
[https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem\\_11\\_nat2020/lecke\\_05\\_017](https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_11_nat2020/lecke_05_017)
- <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=92600007.TV>  
[https://mtda.hu/books/klebelsberg\\_kuno\\_beszedekek\\_es\\_cikkek.pdf](https://mtda.hu/books/klebelsberg_kuno_beszedekek_es_cikkek.pdf)  
<https://edu.ek.szte.hu/klebelsberg-kuno-elete-es-munkassaga/klebelsberg-mint-allamferfi-es-kulturpolitikus/>
- <http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/ww2/dip/potsdam.html>  
[https://vilagbarangolo.blog.hu/2018/10/01/egysegben\\_az\\_ero\\_441](https://vilagbarangolo.blog.hu/2018/10/01/egysegben_az_ero_441)  
[https://hi-storylessons.eu/wp-content/uploads/2020/04/06\\_Potsdam\\_Hungarian.pdf](https://hi-storylessons.eu/wp-content/uploads/2020/04/06_Potsdam_Hungarian.pdf)
1990. LXXIV. tv. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99000074.tv>  
Népszava 1990. október 14. 1996. évi LVII. tv. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600057.tv>  
<https://www.parlament.hu/naplo34/005/0050004.html>
- Magyar nyelv 12. (NAT 2012) Oktatási Hivatal  
[https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/magyar\\_nyelv\\_12/lecke\\_02\\_016](https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_12/lecke_02_016)
- Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok (Periklész), ford. Máthé Elek  
<https://mek.oszk.hu/03800/03892/html/02.htm>
- Fortepan / Budapest Főváros Levéltára. Levéltári jelzet: HU.BFL.XV.19.d.1.07.109
- Történelem 10., IT-142  
[http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Magyar\\_isk\\_tortenete/ii2\\_az\\_i\\_ratio\\_educationis.html](http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Magyar_isk_tortenete/ii2_az_i_ratio_educationis.html)
- Ábrándozás. Pusztai Pál rajza. Ludas Matyi, 1962/20. szám.  
[https://adt.arcanum.com/hu/view/LudasMatyi\\_1962/?pg=308&layout=s](https://adt.arcanum.com/hu/view/LudasMatyi_1962/?pg=308&layout=s)  
Méhes Lajosnak, a KISZ KB első titkárnak jelentése az MSZMP KB Tudományos és Kulturális Osztálya számára, 1964. Idézi: Csatári Bence: A Kádár-rendszer könnyűzenei politikája. (doktori értekezés) 96–97. o.  
<https://doktori.btk.elte.hu/hist/csatari/disszert.pdf>  
Kádár János hozzászólása az MSZMP politikai bizottsága 1982-es, az ellenzékkel foglalkozó határozatának vitájában, 1982. Idézi: Történelem 12. (NAT 2012) Oktatási Hivatal  
[https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem\\_12/lecke\\_04\\_029](https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12/lecke_04_029)